

Sivistysvaliokunta

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi lukiolain muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi lukiolain muuttamisesta (HE 42/2017 vp): Asia on saapunut sivistysvaliokuntaan mietinnön antamista varten.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:

- hallitusneuvos Anne-Marie Brisson, opetus- ja kulttuuriministeriö
- opetusneuvos Tiina Tähkä, Opetushallitus
- erityisasiantuntija Lieselotte Eskelinen, Suomen Kuntaliitto
- puheenjohtaja Pietu Heiskanen, Suomen Lukiolaisten Liitto

Valiokunta on saanut kirjallisen lausunnon:

- Schildtin lukio
- Sotkamon urheilulukio
- Valkeakosken Tietotien lukio
- Pro Lukio ry
- Sivistystyönantajat ry
- Suomen Rehtorit ry

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi lukiolakia siten, että sellaisella lukiokoulutuksen järjestäjällä, jolla on lupa järjestää International Baccalaureate-tutkintoon johtavaa koulutusta, olisi oikeus järjestää tätä koulutusta tilauskoulutuksena Euroopan unionin ja Euroopan talousalueen ulkopuolisten valtioiden kansalaisille. Muutos ei mahdollistaisi lukukausimaksujen perimistä opiskelijoilta, vaan koulutuksesta aiheutuvista kustannuksista vastaisi tilaaja. Toiminnasta saatava taloudellinen tuotto tulisi kohdentaa koulutuksen järjestäjän omaan koulutustoimintaan.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä elokuuta 2017.

VALIOKUNNAN PERUSTELUT

Yleistä

Hallituksen esityksessä ehdotettu uudistus on valiokunnan arvion mukaan hyvä avaus lukiokoulutuksen markkinaperusteisen viennin mahdollistamiseen kansainvälisesti tunnetulla tuotteella. Sivistysvaliokunta pitää tärkeänä, että uudistus antaa kokemusta koulutusviennistä ja avaa sille mahdollisesti uusia jatkopolkuja.

Hallituksen esitys noudattaa sisällöltään pääosin yliopistolain (558/2009) 9 §:n ja ammattikorkeakoululain (932/2014) 13 §:n voimassa olevia säännöksiä tilauskoulutuksesta. Valiokunta pitää hyvänä, että uudistus toteutuessaan yhtenäistää suomalaisen koulutusviennin mahdollisuuksia eri koulutusasteilla. Sivistysvaliokunta korostaa, että esitys ei laajenna suomalaisten lukio-koulutuksen järjestäjien mahdollisuuksia periä maksuja opiskelijoilta. Tilauskoulutuksen järjestäminen on koulutuksen järjestäjille vapaaehtoista. Uudistus nostaa esiin myös tarpeen kouluttaa lisää koulutusviennin osaajia.

Hallituksen esityksen perusteluista ilmenevistä syistä ja saamansa selvityksen perusteella valiokunta pitää esitystä tarpeellisenä ja tarkoituksenmukaisena. Sivistysvaliokunta ehdottaa hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen hyväksymistä muuttamattomana.

Tilauskoulutuksen maksut järjestäjille

Esityksessä tarkoitettua tilauskoulutuksesta aiheutuvista kustannuksista vastaa tilaaja, joka voi olla toinen valtio, kansainvälinen järjestö taikka suomalainen tai ulkomainen julkisyhteisö, säätiö tai yksityinen yhteisö. Suomalainen koulutuksen järjestäjä ei voi periä lukukausimaksua suoraan opiskelijalta. Tilauskoulutuksena järjestettävän koulutuksen kustannuksista koulutuksen järjestäjälle vastaa esityksen mukaan tilaajataho, koulutusta koskevan sopimuksen mukaisesti. Ulkomainen koulutuksen tilaaja voi periä opiskelijalta maksuja, mutta vain, mikäli ne ovat tilaajan sijaintivaltion lainsäädännön tai tilaajan oman käytännön mukaisia.

Valiokunta korostaa, että tilauskoulutuksen järjestäminen ei saa heikentää koulutuksen järjestäjän antamaa muuta lukiokoulutusta. Toiminnasta saatavan taloudellisen tuoton on tarkoitus vahvistaa koulutuksen järjestäjän rahoitus pohjaa, ja se tulee kohdentaa koulutuksen järjestäjän omaan koulutustoimintaan.

Esityksen lähtökohta on, että koulutuksen järjestäjä perii koulutuksen tilaajalta vähintään toiminnasta aiheutuvien kustannusten suuruisen maksun. Maksun tulee kattaa myös opintososiaalisista eduista aiheutuvat kustannukset. Sivistysvaliokunta korostaa erityisesti alkuvaiheessa koulutus- tuotteiden oikean hinnoittelun tärkeyttä. Tilaajatahon kanssa sovittujen maksujen tulee olla koulutuksen järjestäjälle aiheutuvia kustannuksia korkeammat, jotta toiminta on taloudellisesti perusteltua ja tuottaa taloudellista lisäarvoa. Koulutuksen järjestäjän tulee sisällyttää tuotteen hintaan myös tuotteen rakentamisesta syntyneet investointikulut.

Valiokunta pitää tärkeänä, että tilauskoulutuksen tulot ja menot pidetään kirjanpidollisesti selkeästi erillään koulutuksen järjestäjän muusta koulutustoiminnasta ja että tilauskoulutuksen ra-

Valiokunnan mietintö SiVM 5/2017 vp

hoittamiseen ei käytetä koulutuksen järjestäjän muuhun koulutukseen saamaa valtionosuutta tai avustusta. Sivistysvaliokunta pitää tärkeänä, että uudistuksen alkuvaiheessa koulutuksen järjestäjille tarjotaan esimerkiksi opetus- ja kulttuuriministeriön taholta asiantuntija-apua muun muassa maksujen määräämisen ja kirjanpidon osalta.

Muut huomiot

Tilauuskoulutuksen järjestäminen on esityksen mukaan mahdollista ainoastaan EU- ja ETA-maiden ulkopuolelta tulevien maiden kansalaisille. Uudistuksessa tarkoitettua tilauuskoulutusta ei voi järjestää myöskään niille ulkomaalaisille, joilla on ulkomaalaislaissa (301/2004) tarkoitettu Euroopan unionin sininen kortti, jatkuva tai pysyvä oleskelulupa tai pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen EU-oleskelulupa, eikä edellä mainittujen perheenjäsenille. Valiokunta korostaa, että ehdotettu rajausta vastaa yliopistolaissa ja ammattikorkeakoululaissa voimassa olevia tilauuskoulutuksen säännöksiä.

Valiokunta korostaa niin ikään, että esityksellä ei muuteta niitä muualla lainsäädännössä, esimerkiksi ulkomaalaislaissa (301/2004), olevia säännöksiä, joiden perusteella ulkomaalainen voi tulla Suomeen ja oleskella Suomessa. IB-tutkinnon suorittaminen kestää pääsääntöisesti kaksi lukuvuotta. Opiskelijat eivät tämän vuoksi saa Suomessa kotikuntaa eivätkä myöskään oikeutta kunnan järjestämään terveydenhuoltoon. Maahanmuuttovirasto edellyttää, että ne ulkomailta Suomeen tulevat opiskelijat, joilla ei ole eurooppalaista sairaanhoitokorttia, ottavat itselleen yksityisen sairauskuluvakuutuksen.

Uudistuksen vaikutuksia tulee seurata realistisen käsityksen saamiseksi koulutusviennin ongelmakohdista ja uudistuksen käytännön vaikutuksista sekä koulutuksen järjestäjille että tilauuskoulutukseen osallistuville opiskelijoille.

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSEHDOTUS

Sivistysvaliokunnan päätösehdotus:

Eduskunta hyväksyy muuttamattomana hallituksen esitykseen HE 42/2017 vp sisältyvän lakiehdotuksen.

Helsingissä 2.6.2017

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Tuomo Puumala kesk
varapuheenjohtaja Sanna Lauslahti kok
jäsen Outi Alanko-Kahiluoto vihr
jäsen Li Andersson vas
jäsen Jukka Gustafsson sd
jäsen Marisanna Jarva kesk

Valiokunnan mietintö SiVM 5/2017 vp

jäsen Ilkka Kantola sd
jäsen Kimmo Kivelä ps
jäsen Hanna Kosonen kesk
jäsen Sari Multala kok
jäsen Mikaela Nylander r
jäsen Ulla Parviainen kesk
jäsen Pekka Puska kesk
jäsen Saara-Sofia Sirén kok
varajäsen Veera Ruoho ps

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Kaj Laine